

2.2. Виступ на засіданні батьківських зборів «Ролі батьків обдарованої дитини»

Автор: Базалійська Любов Петрівна

Мета: надати психологічні основи ефективного виховання дитини з ознаками обдарувань у сім'ї.

Обдарованість - це високий рівень здібностей людини, що дозволяє їй досягти особливих успіхів у певній галузі діяльності. Розрізняють загальну і спеціальну обдарованість. Загальна розумова обдарованість виявляється в оволодінні всіма видами діяльності, для успішного здійснення яких необхідні певні розумові якості. Спеціальна обдарованість пов'язана з певними видами діяльності, в яких вона найбільше розвивається.

Зрозуміло, що частіше саме батьки першими помічають обдарованість дитини, хоча це не завжди легко зробити, тому що немає стереотипу прояву дітьми обдарованості.

Розрізняють обдарованість:

- соціальну - лідерську;
- художню - музичну, образотворчу, сценічну;
- психомоторну - спортивні здібності;
- інтелектуальну - здатність аналізувати, мислити, зіставляти факти (серед інтелектуальних дітей є такі, які навчаються відмінно з 1-2 предметів і не встигають з інших);
- академічну - надзвичайна здатність до навчання взагалі, стають відмінними спеціалістами;
- творчу - нестандартне бачення світу й нешаблонне мислення (але такі діти часто не досягають поставленої мети і є невдахами. З дитинства вони всіх дратують. Важливо таку дитину побачити і допомогти їй).

Усі обдаровані діти мають потребу в знаннях, яскраво виражену цікавість до певної галузі знань. Немає потреби примушувати їх вчитися, вони самі шукають собі роботу, частіше складну інтелектуальну, із задоволенням нею займаються, присвячуючи їй увесь свій вільний час. Обдаровані діти вільно і швидко опановують відповідні вміння і навички. Вони показують високий рівень досягнень.

Обдарована дитина шукає спілкування з дорослими, бо ті розуміють її краще, ніж однолітки, які часто глузують, дають прізвиська. Обдаровані діти часто перебільшено емоційні, вони запальні, легко збуджуються через дрібниці, але це не вередування, а прояви багатства їх натури.

Творчі діти рідко бувають спокійними, вони страждають від своєї винятковості, але багатьох рятує тонке відчуття гумору, вони цінують його. У них особлива мова, особливе сприйняття. Тому такі якості обдарованих дітей вимагають особливого підходу до них.

Батьки використовують виховні стратегії: стратегія прямого виховного впливу, де вони постійно пропонують дітям якісь розвиваючі ігри, завдання, вправи. Інколи ця стратегія дає результати, але дуже часто в дитини виникає внутрішня протидія.

Друга категорія батьків вважає, що вивчати та розвивати їхню дитину повинні фахівці. Але не потрібно повністю перекладати всі турботи на плечі інших, а самим стояти осторонь.

Третя стратегія - коли батьки дають вибір своїй дитині й намагаються підібрати гарну школу, спостерігаючи та відсторонено контролюючи розвиток здібностей, інтересів, нахилів. Найголовніше в таких сім'ях - атмосфера пізнавальних інтересів самих батьків (самі читають, ходять на виставки, не нав'язуючи своїх звичок). Така стратегія саморозвитку виявилась найефективнішою.

При обговоренні батьківських ролей потрібно звернути увагу на ситуації, які складаються в навчальному закладі. У психологічній літературі описано декілька ролевих моделей, які можуть знадобитись батькам обдарованих дітей під час взаємодії з ліцеєм.

Перша з п'яти ролей - радник-академік, коли батько чи мати активно допомагають вчителю визначити інтереси дитини, розповідають вчителю про те, чого добилася дитина раніше і чим вона залюбки займається у свій вільний час. Це певним чином допомагає у плануванні роботи вчителя з обдарованою дитиною.

Друга роль - це гід. Гід доповнює шкільну програму додатковими заняттями вдома, а також сімейними та груповими екскурсіями та походами. Ця роль вимагає від батьків багато часу, але проводять вони разом з дитиною цей час з великим задоволенням. У плані батьків один день у тиждень присвячений повністю дитині та сім'ї.

Третя роль - наставник. Ця роль повертає батьків до «інституту вчительства». Більшість батьків обдарованих дітей мають добре розвинуті здібності та навички, якими вони самі у дитинстві були обдаровані. Їх дитина може не проявляти великої зацікавленості до професії або хобі батьків, але його обдарований одногрупник можливо потребує допомоги та підтримки саме в цій сфері. Досвід показує, що відношення між наставником та учнем так само корисне для дорослого, як і для дитини. Це справжня насолода - ділитися кращими ідеями та таємницями професії з талановитим та старанним учнем, в деяких випадках наставник може займатися з групою, а не з одним учнем, наприклад, у навчанні дітей фінської мови, шотландському танцю або малюванню, народним промислам. Роль наставника потребує багато часу та ініціативності, але з точки зору задоволення та продуктивності - це «вулиця з двостороннім рухом». Коли ліцей звертається до батьків, щоб ті взяли на себе такі функції, потрібно пам'ятати про те, як важливо наслідувати приклад людини тієї ж статі.

Четверта роль - потребує значних затрат часу. Це роль класного помічника. Такий помічник може буде професіоналом в якійсь певній справі, його присутність створює різноманітність, яку не може забезпечити сам учитель і допомагає «тримати в руках» обдарованих, як правило, особливо енергійний дітей, коли батьки потребують більше гнучкості та диференціації від шкільної системи навчання; батько та мати повинні подумати про те, що вони самі можуть зробити для цього. В цьому контексті роль класного помічника дуже значна.

П'ята роль - помічник в розробці програм навчання. Вона може бути використана батьками, чия дитина навчається за індивідуальним планом, де батьки мають доступ до необхідних матеріалів та мають професійну кваліфікацію, яка дозволяє надавати професійну допомогу педагогу дитини під час створення індивідуальної програми.

Батькам потрібно пам'ятати, що під час співпраці з ліцеєм вони передусім допомагають

своїй дитині уникнути багатьох проблем.